

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ประกอบด้วยสมาชิกที่เป็นบุคคลธรรมดา ร่วมกันดำเนินกิจการ เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการประหยัดและการออมทรัพย์ รวมทั้งเป็นแหล่งเงินกู้แก่สมาชิกเมื่อมีความจำเป็น หรือเดือดร้อน โดยยึดหลักการช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

สหกรณ์ออมทรัพย์มีสถานภาพ 2 ประการ คือ การเป็นสหกรณ์ (องค์กรกิจของสมาชิก เพื่อสมาชิก โดยสมาชิก) มีเป้าหมายในการดำเนินงาน คือ การยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิก และการเป็นสถาบันการเงินที่เป็นกลไกระดมเงินออมจากสมาชิกผู้มีเงินเหลือ แล้วกระจายเงินออมเหล่านี้ผ่านกลไกของระบบการเงินแก่สมาชิกผู้มีความประสงค์จะกู้เงินเพื่อการอันจำเป็น หรือมีประโยชน์

สถานภาพเป็นสถาบันการเงินทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์ต้องแข่งขันกับสถาบันการเงินอื่นเช่น ธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงินภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ซึ่งมีต้นทุนการดำเนินงานต่ำ ประกอบกับการประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันคุ้มครองเงินฝาก พ.ศ.2551 เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2551 มีผลบังคับใช้วันที่ 11 สิงหาคม 2551 สหกรณ์ออมทรัพย์ซึ่งเป็นสถาบันการเงินที่ไม่อยู่ในพระราชบัญญัติดังกล่าว อาจทำให้สมาชิกสหกรณ์เคลื่อนย้ายเงินฝากส่วนหนึ่ง กระจายไปสู่สถาบันการเงินที่มีการคุ้มครองเงินฝาก (ขุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2551: ออนไลน์) สหกรณ์ออมทรัพย์ในฐานะเป็นสถาบันการเงินต้องปรับตัว และกำหนดกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน โดยการบริหารจัดการภายในให้เข้มแข็ง จัดหาเครื่องมือทางด้านการจัดการเข้ามาช่วยการบริหารงานมากขึ้น ระบบการควบคุมภายในจึงเป็นเครื่องมือด้านการจัดการประเภทหนึ่งที่ถูกนำมาช่วยในการบริหารงาน อันเป็นกลไกพื้นฐานสำคัญของกระบวนการกำกับดูแลการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในสหกรณ์ออมทรัพย์ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการป้องกัน รักษาทรัพย์สินของสหกรณ์ออมทรัพย์ การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการปฏิบัติงาน

ในขั้นตอนต่าง ๆ เป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม หากไม่มีระบบการควบคุมภายในที่ดีโอกาสเสี่ยงที่อาจเกิดความผิดพลาด ดังจะเห็นได้จากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นหลายกิจการไม่ว่าจะเป็นสถาบันการเงิน สถานประกอบการ และธุรกิจต่าง ๆ หรือแม้รัฐวิสาหกิจบางแห่งเกิดการรั่วไหลหรือเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินซึ่งรวมถึงการล้มละลายของกิจการ สาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือขาดระบบการควบคุมภายในที่ดี ขาดการประเมินความเสี่ยง และจัดกิจกรรมควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ตลอดจนการไม่สามารถตรวจพบข้อผิดพลาด ซึ่งเหตุการณ์เหล่านั้นล้วนไม่เป็นผลดีต่อองค์กร ดังนั้น คณะกรรมการดำเนินการซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดนโยบายและมาตรการการควบคุม ควรจัดให้มีระบบการควบคุมภายในที่ดี

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาและประเมินระบบการควบคุมภายในของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจน่าน จำกัด เพื่อเป็นแนวทางแก่สหกรณ์ออมทรัพย์อื่นที่สนใจเกี่ยวกับการประเมินระบบการควบคุมภายในต่อไป

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

เพื่อศึกษาและประเมินระบบการควบคุมภายในของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจน่าน จำกัด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบระบบการควบคุมภายในของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจน่าน จำกัด และนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางการประเมินระบบการควบคุมภายในของสหกรณ์ออมทรัพย์อื่นที่สนใจ

นิยามศัพท์

ระบบการควบคุมภายใน หมายถึง นโยบาย และวิธีการปฏิบัติ ซึ่งผู้บริหารของกิจการกำหนดขึ้น เพื่อช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของผู้บริหารที่จะทำให้เกิดความมั่นใจเท่าที่จะสามารถทำได้ว่าการดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างมีระเบียบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึงการปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหาร การป้องกันรักษาทรัพย์สิน การป้องกันและการตรวจพบการทุจริตและข้อผิดพลาด ความถูกต้องและความครบถ้วนของการบันทึกบัญชี และการจัดทำข้อมูลทางการเงินที่เชื่อถือได้อย่างทันเวลา

การประเมินระบบการควบคุมภายใน หมายถึง การพิจารณาถึงผลสัมฤทธิ์ของระบบการควบคุมภายในที่มีอยู่ในหน่วยงาน โดยการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับระบบการควบคุมภายในที่กำหนดไว้ว่ามีความสอดคล้องหรือไม่ เพียงใด พร้อมข้อเสนอแนะในการปรับปรุงระบบการควบคุมภายในของหน่วยงานให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สหกรณ์ออมทรัพย์ หมายถึง สถาบันการเงินที่จัดตั้งขึ้นโดยกลุ่มบุคคลซึ่งมีความสัมพันธ์กันเคยกัน หรือทำงานในหน่วยงานเดียวกันหรือมีถิ่นฐานอยู่ใกล้เคียงกัน เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์และสามารถกู้ยืมเงินได้เมื่อเกิดความจำเป็น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved